

Dzejoļu krājums
Dvēseles krēsla.
1901.g.

ASPAZIJA /1865 – 1943/

„Mazā, sirmā kumeliņā
Jāj pa ceļu pasaciņa.”

ASPAZIJA

DVĒSELES KRĒSLA

Aspazija 1901
Eraksti 2024
55 lp. / ~ 0,25 MB

Ziedoņa rīts

No teiku salas
Ziedonis
Ar baltu gulbi
Atbraucis.

Viscauri baltos
Ziedos tīts,
Uz pleca zeltains
Taurenīts.

Gaiss kūst un plūst
Ar smaržu pilns,
Glauž ziedu zieds,
Skauj vilni viln's.

Vēl debesu gultā
Aiz mākoņiem
Dus saule uz purpura
Spilveniem.

Tik reizēm tā paceļ
Mākoņmaliņu,
Uz zemi lūkojas
Pazagšu.

Un bērza zaļo
Galviņu
Noglauž ar zelta
Rociņu.

Pelēkā mētelī
Mazs lietutiņā nāk,
Pa varvīksnas trepēm
Aši nokāpt sāk.

It kā bez elpas
Viss jausmu pilns klus,
Un zeme pie ziedoņa
Krūtīm dus.

Nebēdne meitene

Es esmu nebēdne meitene!
Visas rīkstes tēvam nolūza,
Kad pērdams tas mani audzēja.
Ar vienu aci es varēju smiet,
Ar otru, ja vaj' dzēja, asaras liet.
Un māte kad mani mācīja:
„Esi klusa, laba, godīga,”
Es dziedāju tikai: Lalala!

Es esmu nebēdne meitene!
Simts zēnu aiz deguna vazāju,
Ikkatru mīlēt apsolu:
Šim stūrīt's no sirds, tam stūrītis,
Tik paliek pāri pats viducis priekš kā?
Ak! nav jau nemaz tāda viduča —
Lalala! Lalala!

Es esmu nebēdne meitene!
Bet ja nu tiešām reiz atnāktu zēns,
Tik rātns, tik godīgs, kā jēriņš tik lēns,
Balts krādziņš un balta šlipsīte,
Un balta krūtīs dvēsele,
Un teiktu, ka mīlējis mani tik vien,
Nu tad es arī, es arī — nudien!
Vai zināt, ko tad es darītu?
Es viņu arī — piekrāptu!
Lalala! Lalala!

Cs esmu nebēdne meitene!
Ja mani ar' labot sāks,
Tikpat nekas tur neiznāks.
Pa laukiem un grāvjiem tik mīlu skriet,
Mati juku jukām ap galvu man iet!
Diezin — vai kāds mani noķertu?
E, niekus! — Es to neticu!
Es palieku nebēdne meitene,
Kā meža vanags man dvēsele!
Lalala! Lalala!

Sapņu mežīnā

Mana taciņa,
Noslēptā taciņa
Apkaisīta
Brūnām skujiņām,
Sidraba sūniņām,
Sīkrožu lapiņām;
Viju viju aizvijas
Kā zaļa stīdziņa!

Eju pa taciņu
Sīciņiem solišiem
Klusu klusītēm —
Nedreb ne smildziņa,
Nelīkst ne asniņa
Zaļā galviņa;
Eju pa taciņu
Uz sapņu mežiņu.

Tur uz pumpuriem
Plaukst man vārdiņi,
Uz robu lapiņām
Šūpojas melniņas,
Mirdz manas dziesmiņas
Kā zemeņodziņas,
Dziļi zem saknēm
Dus manas domas —

Mežīnā,
Sapņu klusā mežīnā
Dzied viens pats putniņš: —
Spārnus sizdama,
Zarā no zariņa
Viegli lēkādama
Dzied zelta dzeguzīte,
Mana dvēselīte.

Gaišā zvaigzne

Virs mana šūpuļa karājās
Gaiss nelaimes smags un smacis,
Un ļaunas zvaigznes lūkojās
Kā sarkanās uguņu acis.

Un slepus čukstoties maisīja
Tās postu un tvaiku, un bulu,
Un pilnu mēru kaisīja
Uz mani lejā, kur gulu.

Tik viena gaiši mirdzēja
Taltāli virs zemes lejas;
Mazs stariņš no tās mani aizskāra
Kā vēsma no mūžīgās dzejas.

Ikdienas laime

Es sapņu tēliem pakal traucu
Ar sirdi karsti pukstošu,
Arvienu laimi, laimi saucu,
Bet velti viņu meklēju.

Es gaidīju to piepildāmieš
Pie sevis it kā brīnumu,
Varbūt no debess nolaižamies
Kā četriem spārniem cherubu.

Te reizi nāca, piemājoja
Pie manim kāda jaunava,
To arīgs spīdums negreznoja,
Tā klusa bij un vienkārša.

Bet nemanot ar burvja roku
Man viņa balvas piešķīra:
Tā ziedos tērpa katru koku
Un ērkšķus rozēs pārvērta.

Kā sarkans vīns iekš zelta kausa
Priekš manis plūda jaunība,
Bet mute, kaut no slāpēm sausa,
No tās ne pīles nedzēra.

Un sniegto kausu nesatverot,
Es zemē krist tam atļāvu;
Arvienu kaislīgāki cerot,
Uz laimi, laimi gaidīju —

Tad sadusmota cēlās augšā,
Lai ietu projām — jaunava,
Un pēkšņi manu acu priekšā
Tā pārvērtās kā dievība...

Nu jautāju es viņai glaimi:
„Kas tu gan esi, brīnišķā?”
Tā teica: „Mani sauc par laimi!”
Un tūdaļ mani atstāja.

Mūžīgā sievietība

Tu — aiztrīsošā sidrabstīga,
Kas iekustina dvēseli;
Tu esi gāju bezdelīga,
Kas tālas jūras pārskreji
Un līdzī atnes pavasari;
Nu lapas plaukst un zaļo zari.

Kā liegi lido vieglie spāri
Pār strautes tumšo līmeni,
Tā katrai dzīves brūcei pāri
Slīd tavi puķu pirkstiņi.
Kur esi tu, tur nozūd baisma
Un slēdzas katra dzīves plaisma.

Ar cerību vēl sirdis pilda
Tavs dvēš'les debess zilumiņš,
It kā zem dūju spārniem silda
Ikvienam tavs sirds siltumiņš;
Tu iededz dzīvē jaunu dziņu
Kā stiprā vējā uguntiņu.

Kaut dvēš'le apkārt klīstot skumtu,
Pie tevis beidzot pārnāk tā,
It kā ar tēva mājas jumtu
Sedz viņu tava sirsniņa.
Tu, tava būte — katram viņa
Kā maza lauku baznīciņa.

Sapnis

Nakts ... Bangas šķīst... un vētra kuģi svaida;
Melnā rēgodamies — bezdibenis gaida ...
Es cieši turu mastu apķērusi,
Un dvēš'le mana, sapņos nogrimusi,
Ne briesmas jūt, ne tumsību, ne šausmas,
No melnā atvara, no viņu drausmas,
Kur dzīvība ar nāvi mainās,
Tā skata paceļamies zelta ainas:

Mazs namiņš, lūk, uz zaļa aploka
Kā pērle pretī mirdz no gliemeža;
Visapkārt viņam vijolītes dīgst,
Tas kuplā zālē it kā viļņos slīgst.
Pār viņu saule izlej siltus starus,
Un vecā, kuplā liepa durvju priekšā
Ir savijusi savus zarus
Par ēnainu un zaļu lapu jumu
Pret dienas karstumu un nogurumu;
Un mazās mājas istabiņā iekšā
No skaņām bērnu balsīm atskan sienas,
Man mazas rociņas ap kaklu slienās,
Un mīļas balsītes sauc mani „māti” —
Tur rimtu drudža sakarsētie prāti,
Tur būtu viņa laimes sala,
Kur valda klusība un miers bez gala.
Tur pasaul's troksnis vairs nav sadzirdams;
Un gars, no apguruma atspirdams,
No mūžu dzidrās dzelmes dzertu, dzertu —
Tur daimoni vairs mani nenotvertu, —

Kas nāves zāles manās krūtīs lēja
Un pekles versmē jūtas izkaltēja —
Tur dvēs'le, patvērumu atradusi,
Vairs izbailes un šausmas nejustu,
Tur nevainība mani sargātu,
Pār mani baltos spārnus izpletusi — —

Klau! Jūra krāc, mans sapnis jūk,
Un bangas veldamās šļāc un brūk
No nāvīgi niknās sacīkstes,
Kur plosās vētra un nakts, un mans es ...
Tam spēkam, kas bezdibeņus jauc,
Mana dvēsele gaviļēs pretī trauc:
Tik vētrā elpot! Tik vētrā būt!
Gars sevī bezgala dziņu jūt;
Prom mieru! Prom prieku! Prom atdusu!
Ņem, laime, man visu, ko devi!
Mans sapni, ja tevī es dzīvotu,
Es tomēr — — samītu tevi!

Maldu ceļi

No ilgiem maldu ceļiem
Es, tēvs, pie tevis pārnāku,
Bez spēka, samaņas un jaudas
Pie tava sliekšņa sabrūku —
Līdz pašai dvēselei es salu,
Nu tev pie krūtīm patveršos,
Es tavā tēva mīlestībā
Kā siltā segā ietīšos.

Nekā vairs, it nekā man nava,
Kā žuvis avots mana sirds —
Lai tava žēlastības rasa
Man iztvīkušās lūpas spirdz ...
Es visu, visu aizmirsīšu,
Kas tumšs un nelabs, drūms un baigs,
Lai it kā skaidrām bērna acīm
Man atkal mirdz tavs spožais vaigs.

Es gribu aizmirst netaisnību
Un visu ļaunu pasaulē,
Lai aijāta no šūpla dziesmām
Man iemieg slimā dvēsele.
Lai norimst riņķot domu strāva,
Lai truls, bez jēgas top mans gars,
Vairs domāt negribu, ne zināt,
Lai izdziest spožais prāta stars!

No visiem augstumiem es kritu,
Lūk, mani spārni salauzti,
Es atzīstu, mans spēks cik niecīgs,
Cik mani sapņi pādroši...
Jau zemu, zemu, līdz pat pīšļiem
Tev priekšā galvu noliecu.
Te ... pēkšņi lepna augšām raujos:
„Es sevi noliegt nevaru!”

Lūcifera pēcnieks

Bez miera, atpūtas un dusas
Es kļīstu apkārt' un dien;
Kā jūras putni vētras laikā
Man domas riņķodamas skrien.

Kur uzpūšu vien savu dvašu,
Tur novīst prieka sārtais zieds;
Neviena nav, kas veldzes kausu
Šīm iztvīkušām lūpām sniedz.

Man laime it kā maldu uguns
Drīz parādās, drīz atkal zūd,
Un pasaule kā milzu liķis
Vēl dzīvā miesā lēni trūd.

Mans laikmets nav man devis telpu,
Nav vietas, kur var mājot gars,
Un visas lielās pasaul's sāpes
Man plecus spiež kā kalnu svars.

Es lielā atkritēja pēcnieks,
Es esmu tumsas lepnais dēls,
Uz pieres man kā Kaina zīme
Deg neizdzēšams lāsta kvēls.

Pār augstumiem un bezdibeņiem
Kā viesul's mani raujot nes;
Es nepazīstu cita mērķa,
Pats sevim zvaigzne ir mans es.

Ideālā māksla

Daiļ-daiļā jaunava
Marmora bālumā
Izzuda, izgaisa
Bezgala tālumā.

Debešos zūdot,
Daiļ-daiļā jaunava
Lejā vēl nometa
Zeltstaru uzvalku.

Zeltstaru uzvalku,
Raudu kokli
Šķīroties atstāja
Zemes bērniem ...

Daiļ-daiļā jaunava
Bezgala tālumā —
Sirds man tik skumja
Bezgala žēlumā.

Jūras sēras

M o t o :
„Ein Tannenbaum steht einsam.”

Veļ jūra gausi viļņus,
Vairs vētras netraukta;
Tā saulē izsīkusi
Un smilšu piemesta. —

Par avotu tā sapņo,
Kas mežu biežumā,
Nekad vēl neredzēj' s saules,
Skumst — klusā dziļumā.

Bāl-mēnestiņš

Bāl-mēnestiņš,
Tāl-spožumiņš,
Ne nakts, ne rīts,
Viss staros tīts.
Mūs abus sedz,
Mūs abus redz
Tik vienīgs viņš,
Bāl-mēnestiņš.
—————

Tu būsi mans sapņu karalis,
Iz stariem tev tronis un scepteris,
Tev karaļa kroni un purpuru
Ar pašas rociņu audīšu:
Tur dārgakmeņi mirdzošie
Būs mani skūpstī sarkanie,
Un teiku akmens debesszils
Būs prieka stars, ko acis šķīls,
Un viņam klātu šķīstais zelts,
Iz dziļākās dvēseles ārā smelts,
Un pērles — laimes asaras,
Kas rit pār vaigiem mirdzošas.
Uz pleciem kā degošu purpuru —
Savu mīlu, sirdsmīlu tev uzklāju —
—————

Ne nakts, ne rīts,
Viss staros tīts —
Tik tu un es
Uz pasaules.

Un pār mums viņš,
Tāl-spožumiņš,
Bālmēnestiņš.

Manas domas

Domas, manas domas,
Kādas gan pasaulē būtu jums lomas,
Ja šo dīkā gruzdošo kvēlu
Spētu jūs biedrot ar veidu un tēlu?

Vai jūs kāptu iz dzelmju dzelmes
Vīdamās augšup kā pekles svelmes?
Vai kā trakas raganas dietu
Raganu naktī? Lēktu un smietu?
Vai kā sarkanās rozes jūs plauktu?
Vai kā milzīgās palmas augtu
Uz bezgala dzidri?
Jeb vai mirdzošā baltumā liegi
Segtu jūs zemi kā kalnu sniegi?

Domas, manas domas,
Nē, jūs pasaulē nerastu vietu;
Mūžam jūs klīstu un apkārt ietu!

Bāru bērni jūs esat, kas laukā
Izstumti maldās naktī un aukā;
Nezin, kur viņiem ir pajumts, kur māja.
Panīkuši tumsā un salā,
Redz tie uguni sila malā,
Redz tavas mīlas sildošās liesmas,
Tuvāk ejot izgaist tiem briesmas.
Tu tiem atveri mīlošu krūti,
Dvašu uz stingušām rociņām pūti.
Lielām acīm tie tevī veņas,

Smagi no plakstiņiem zemē tiem sveņas
Prieka asaras — ziedoņa lietus.
Dīdzina zaļus dzīvības dzietus.
Sirsniņa bailīgi drebēt stājas,
Tagad tie mājās.

Tava mīlestība

Nav tava mīlestība,
Kā viņu sapņoju,
Tā nesauc puķu lejā
Uz mieru, atdusu.

Nav saldi tavi skūpstī,
Tavs glāsts bez maiguma,
Bet dziļas spēka jūtas
Tas manī atraisa.

It kā uz torņa stāvot
Pie tevis sajūtos,
Ar lepnu pārdrošību
Pār citiem paceļos.

Bet tuvāk ar' virs galvas
Man spožie zibeņi,
Un dziļāki zem kājām
Draud tumšie atvari.

Ziemeļu naktis

I

Bāl-dzidrā gaismā
Viss gaist un grimst —
Iz trūdiem jaunota
Dzīve dzimst.

No viņas nodzēsts
Viss grēks un ziegs,
To tāli visapkārt
Sedz baltais sniegs.

Virsniega sarkanās
Zvaigznes mirdz,
Kā asins rētas
Uz „svētās sirds”.

Gars brīvs no vielu
Smaguma kļūst,
Ar mūžīgo visumu
Kopā plūst.

Un tavu būti
Un šķīsto „es” —
Tu jūti — eņģeļi
Klēpī nes.

II

Sliedz zemesvirss kopā ar debess jumu
Kā gliemezis;
Un mēnesis
Kā pērle iekšā met atspīdumu.
Mirdz rožaina gaisma caur gliemeža sienām
No austošām un rietošām dienām.
Bet pāri mūžības jūra veļas,
Tur pasaules grimst, tur pasaules celas,
Tur nav ne sākuma, nav ne beigu,
Laiks dūcošo gaitu neaptur;
Viss pilns ir šausmainu, trausmainu steigu —
Uz kurieni? Kur?
Neviens burvis, ne zīlnieks to neizbur!

III

Tā nava ne teika, ne pasaka,
Ko teikšu — tā tīra taisnība.

Bet ne ikkatrs šo brīnumu redz,
Biezs plīvurs mūsu acīm to sedz.

Jo šaubas steidzīgām rokām auž,
Un dzīves putekļi acis grauž.

Bet kas sidraba upē mazgāsies,
Tam ticība atkal radīsies —

Un kas iz dzintara avota smels,
Tam jaunības puķe atkal zels.

Tas mēneša naktīs piecelsies
Un meklēdams vienmēr ies un ies.

Līdz dimanta kalnu atradīs,
Tur nāru vērpjam tas ieraudzīs.

Kā mēneša stars tai pavediens tek.
Un katreiz zibošas dzirksteles sek.

Gan bieži mākoņu aptumšots,
Tas atkal no jauna mirdz apskaidrots.

Vērpj nāra jau no mūžības,
Vērpj cilvēcei laimi un ciešanas.

Un tad tik tas pavediens iztecēs,
Kad ideāliem vairs neticēs.

Ir vērts

Izmisuma brīžos
Rokas gurdeni zemē slīkst:
Nav vērts par tevi ciest,
Mūžam nepieejamā,
Nekur netveramā,
Vienmuļā, remdenā
Cilvēce.
Kā pret milzu kalnu
Šķeļas mani spēki,
Kā tuksnesī
Nogrimst visas pēdas,
Mani pūliņi siek
It kā ūdens iz rokas —
Un mana jaunība aiziet —
Un aizkusušās krūtīs
Nabaga, vientuļa
Dvēsele salst...
Nav vērts! Nav vērts!

Kur straujums? Kur jaunības dedzība?
Kur svēto dusmu zibens?
Kur elkons, kas mūrus triektu?
Kur uguns mēle sludināt patiesību?
Ak, jaunība tagad — nav vairs jauna;
Tā ir tik pārgudra, salkana, salta,
Tai asins no svina un sirds no „bleķa”.

Kur svētā draudzība, kad draugs viļ draugu?
Nekrietnais Jūdass!

Un dziļāk un dziļāk
Tur dzīves bezdibeņos,
Smacīgos dubļos
Rēgojas pretim
Man cilvēces izķēmots, saplosīts vaigs —
Un šalkas mani grābj,
Un asaras plūst,
Un atkal plūst — —
Un atkausē dzīvības ledu.
Man sirds top atkal plaša un silta,
Kā ziedoņa saule;
Es izstiepju rokas:
Nāciet pie manas sirds,
Jūs samītie, izstumtie!
Es tevi skūpstu,
Tu izķēmots, saplosīts vaigs —
Es ticu tev, cilvēce!
Kas reiz ir grimis, spēj tomēr celties ...
Tu mūžīgais spēka avots,
Kas verd no tumšas dzelmes uz augšu,
Es tevi mīlu, cilvēce!
Ņem manu karsti pukstošu sirdi,
Ņem manas asaras,
Ņem manus spēkus!
Es mīlu tevi
Kā māte savu sāpju bērnu! —
Ar tevi līdzās es topu un augu.
Es jūtu, ir vērts ar tevi ciest,
Ir vērts!

Trīs mācības

Ir zvaigznei priekš tevis mācība:
„Spīdi, dvēsele, spīdi!
Spīdi kā sardzene agra un vēla
Savas gaismas durvju priekšā,
Nelaid, ak, nelaid tur tumsu iekšā!”

Un galotnei arī ir mācība:
„Slejies, dvēsele, slejies!
Slejies vienmēr lepna un cēla!
Augstāk un augstāk tev vienmēr tiekties;
Lūsti, ja lauž — tik nebūs tev liekties.”

Un oglei ir trešā mācība:
„Dedzi, dvēsele, dedzi!

Dedzi un paliec vienmēr kvēla —
Kaut arī pelni tevi segtu —
Lai no jauna kā liesma tu degtu.”

Fātums

Dziņa pēc dziņas trauc dvēseles iekšu.
Spēks mani dzen: „Uz priekšu! Uz priekšu!”

Darbs kādu laiku laimīgi sokas,
Te uz reizi slīkst gurdeni rokas —
Visus ilggadīgus pūļņus
Redzu piepeši postītus
No rupjas rokas kā zirnekļa tīklu ...
Kā lai minēt, kā saprast šo mīklu? ...

Tagad tā skaidra man šausmīgā gaismā:
Patī es redzu visā baismā
Pasaulei virsū gulstošu,
Milzīgu, gļotainu nezvēru — —
Vārdi tam daudz un dažādi:
Sauc to fātumu, likteni.
Plēsīgi zvērošām acīm ar ziņu
Vēro viņš katru dzīvības dziņu:
Atļauj puķei uzzelt un plaukt,
Lai jo drošāk to varētu žņaugt.
Ja arī prieks tev kādreiz smaida,
Zini — aiz durvīm jau nelaime gaida.
Domājies iebraucis miera ostā,
Grūž tevi atpakaļ vētrā un postā.
Ieraugot dzīvi vaļīgu, plašu,
Nezvērs tai uzpūš riebīgu dvašu —
Spiež mūs augstums, žņaudz mūs tālums —
Kā tumšā alā vājš svecītes bālums
Spīd zinātnes stars, tik lai rādītu
Mums mūsu cietuma šaurumu.
Ko taustām, ko tveřam, ko meklējam,
Mēs jūtam: nenieka mēs nezinām!
Trauc arī cilvēces gars ar joni,
Kā citkārt lepnie faraōni
Cīņas ratos uz nākotnes kaŗu,
Pēkšņi tas sajūt nezvēra svaru,
Kuŗš kā kalns pār viņu klājas,
Uzsauc, lai stājas! — —

Kur laime mīt?

Man ceļā dzejnieks bij nostājies,
Zilā sapņu mētelī ietinies. —
„Tu visas zvaigznes skaitīji,
Vai skaistāko, gaišāko redzēji,
Kur laime mīt?”
— „Nekad tā neatspīd!
Laime mūžīgās ilgās un sērās tik mīt.”

Tad satiku mazu skuķīti,
Tā nesa uz pirkstiņa zilīti. —
— „Tu mazā, smaidošā vēstnesīt,
Vai varēsi tu man pasacīt,
Kur laime mīt?”
— „Tūlīt! Tūlīt!
Laime mazā pirkstiņa galiņā mīt.”

Ciānas bērni

Izpostīts, samīdīts
Mums mūsu puķu dārzs!
Zemē guļ vītušas
Nākotnes sapņu
Sārt-sārtas rozītes,
Zil-pulkstenītes;
Mēs nabaga Ciānas bērni!

Mūsu vīna kalnā
Briestošo spēku,
Ziedošo darbu
Zeltsulotie augļi
Bez laika norauti,
Visi krīt trūdus.
Mēs nabaga Ciānas bērni!

Es dziedāju dziesmu —
Savas dvēseles dziesmu —
Pārtrūka vārdi,
Asaras lija,
Melnš ķīdrauts sedza
Mūsu balto laimi —
Mēs nabaga Ciānas bērni!

Un Bābeles ūdeņi
Tumši un draudoši
Šļākdami veļas
Vienmēr, bez apstājas,
Tā šodien, tā rītu,
Bez gala — bez gala —
Mēs nabaga Ciānas bērni!

Lūgšana

Ak, kā žņaudzas krūts!
Ak, kā žņaudzas krūts!
Miljoni gaužas,
Savas sāpes sūdz,
Tev pie kājām glaužas,
Pīšļos tevi lūdz.
Tēvs, kur tava sirds?
Tēvs, kur tava sirds?

Gaisus iztīra
Tavi pārkoņi,
Puķes veldzina
Tavi mākoņi,
Tikai cilvēcē
Vēl tas pats, tas pats,
Valda pasaulē
Sāpes, trūkums, bads —
Ak, kā žņaudzas krūts!
Ak, kā žņaudzas krūts!

Bezspēkā

Gurst spēki — es sapņiem ļaujtos,
Tie miera ainas auž:
Es jūtu, tava roka
Man mīļi galviņu glauž.

Man krūtīs jūtas atkūst,
No locekļiem stingums rīst,
Kā ziedoņa siltais lietus
Man asaras svabadi līst.

Un es tev stāstu un stāstu,
Ko ciešu svešatnē,

Cik drūmas bez saules dienas
Man aizrit vienatnē.

Kā es — kā izbiedēts putniņš,
Kā bāren's bez pajumta,
Kā vārgs un nīkstošs stādiņš
Uz cieta klintāja.

Un tu man siltu dvašu
Uz aukstām rociņām dves,
Bez spēka saļimušu,
Tu mani klēpī nes.

No laimes man acis staro,
Un vaigos dzīvība kaist...
Te — — uzpūta auksta pūsma,
Un zeltainais sapnis gaist —

Uz krūtīm galva noslīd,
Kā žņaugos pamirst sirds,
Un ikdienas saltums un riebums
Man atkal pretī ņirdz.

Atspirdzis

Tik ilga, tik gaŗa bij skumjā vakts!
Nu atnāca viena vienīga nakts,
Kas nolaidās ar miedziņu maigu
Uz tavu bālo, vārgo vaigu.
— — — — — Klusu, klusu!
Lai netrauktu saldo, svētīto dusu,
Es aizturu elpu —
Priekš acīm man sarkanas švītras klīst:
Lūk, sapņu dieve laižas caur telpu,
No spārniem tai magoņu lapiņas rīst.

— — — — —
Mana sāpīgā dvēsele atkal dzīst;
Un dziļi spilvenā slēpjot seju,
Es aumaļām — prieka asaras leju.

Nav dzīve Bēthovena sonāte

Nav dzīve Bēthovena sonāte,
Tā neizskan kā pērkons kalnos liela,
Tai šaura, niecīga vien nozīme.

Kur tur lai traģēdijai būtu viela,
Kas pīšļos satriec, šķīsta, pacilā?
Nē! — dzīve aizlokās kā līka iela,

Kas mūs pa tumsu noved nomalā
No liela ceļa, lieliem mērķiem sāņi;
Un tālāk maldāties mēs neziņā. —

No tālienes vēl māj kā spoži māņi
Mums senais nemiers, dziņas, centieni,
Tad lēni visu pārklāj laika slāņi;

Līdz mēs vairs nezinām, kurp traucām steigās,
Līdz mēs vairs paši sevi nepazīstam,
Un it kā savītusi lapa beigās
No dzīves koka lēni vaļā rīstam.

Smagums

Tik grūta diena,
Tik grūts mans prāts,
Mani dzīves smagums
Zemē māc.

Bez sapņiem, bez cerību
Dvēsele tvīkst;
Manas puķes bez saules,
Bez ziedoņa nīkst.

Kā asmens griež,
Kur uzminu —
Virs dzīves drupām
Es staigāju. —

Bez sapņiem, bez cerību
Dvēsele tvīkst;
Manas puķes bez saules,
Bez ziedoņa nīkst.

Ap pusnakti

Mans tēls še nedzīvs apkārt klīst,
Bet stunda sit — tad saites rīst,
Un spārnos ceļas dvēsele,
Tad esmu teiku princese:

Man nokrīt smagais, rupjais ģērbs,
Viss zeltā mirdz un viz mans tērps
Ap pusnakti.

Tad aunu zvaigžņu kurpītes,
Tās mani tālu projām nes
Uz citu jauku pasauli,
Kur sāpes nemāc dvēseli —
Man acīs paliek spīdumiņš,
Kur ieskatījies mēnestiņš
Ap pusnakti.

Ja viss man zūd, ja lūst mans balsts,
Man paliek mana sapņu valsts;
Uz zemes tvaiku biežoknī
Es metu savu zibeni;
Vēl spēju dusmot, mīlēt, nīst!
Un asaras un dziesmas līst
Ap pusnakti.

Fin de siècle

Iet drudzī elpa, vaigi kvēlo,
Un rokas, nāves saltas, trīs ...
Es gribu ... es vēl gribu — strādāt!
Drīz, drīz vien mani aizmirsīs ...
Klau: stunda sit — mans laiks ir īss.

Es satrunēj'šā drupu kaudzē
Tik spēju uguns degli mest,
Man laika nava veidot, radīt,
Ne tālāk nākotnē jūs vest,
Man ziedēt vien, ne augļus nest —

Jau manas dzejas granātziedi
Viens pakaļ otram rīst un rīst —
Vēl reibinoši salda smarža
Kā nāves dvesma lēni klīst,
Kur zem;e mīti viņi vīst.

Iet drudzī elpa ... vaigi kvēlo,
Un rokas, nāves saltas, trīs ...
Es gribu — gribu — gribu strādāt!
Klau! pulksten's sit... mans laiks bij īss.

Es Lenore uz spoku zirga ...
— Tik bāls, tik bāls spīd mēnesis —
Un miron's līgavain's, kas mani
Nes kaulu rokās sagrābis,
Ir — beigtais gadu simtenis.

Pakrēsla tumsā

Pakrēsla tumsā,
Pakrēsla baismā
Viss man mirdzēja
Zilganā gaismā.

Rožainiem spārniņiem
Amoreti
Miglas vālos
Laidās man pretī.

Skrēja zilzaļas
Dzirksteles:
Gažām man — zvaigzne
Pēc zvaigznītes.

Gāju, gāju,
Kā sapnī gāju,
Samtā grimu,
Kur spēru kāju,

Nebij man jaudas,
Vai agri, vai vēli,
Nebij nekā,
Nekā vairs žēli. —

Aizmirsts, izzudis,
Izgājis viss —
Ak, vai jel maz
Biju dzīvojis?

Debess atslēdziņa

Lūk! Lūk!
Kāda zeltsamtaina viņa,
Šī sīkā debess atslēdziņa!
Spraud to sev pie krūts!
Ko gaidi izskaidrojam

Tās dziļāko nozīmi?
Ja tu viņu negribi,
Nu, — svied to projām!
Cik bieži dziļums ved seklumā,
Prāts neprātā.
Tu teic, man lūpas pat drebot to sakām?
Redzi arvien kaut ko blakām!
Vislielākā tava nestunda
Ir šī mūžīgā domu urbšana.
Es tiešām nezinu,
Ko tev lai skaidroju.
Tu vari
Šo puķes liķīti sadalīt,
Saraustīt
Lapu pēc lapiņas,
Man nav tam pretī nekas.
Tie tā kā tā ir miruši. —
„Kas? — Ko? — ” Ak nu! — gadi, kas pagājuši!
Ko tu mani izbijies uzlūko tā?
Tur nava sevišķa it nekā:
Es redzēju pirmīt tur atmatā
Aug zeltsamta stādiņš, maziņš un glīts,
Es tikko drīkstēju skarties tam klāt.
Man uznāca sen-senā atmiņa;
Ka es tādu plūcu tik ļoti labprāt,
Kad biju vēl maziņš meitenīts.

Pasaciņa

Mazā, sirmā kumeliņā
Jāj pa ceļu pasaciņa.

Ātri, ātri steidzas viņa,
Rokā zelta pātadziņa.

Jāj un jā un neapstājas,
Zemes virsū nav tai mājas —

Līdz ko jaunie sapņi beidzas,
Viņai projām jāaizsteidzas.

Ilgi, šķiet man, projām biju;
Nu es atkal ieraudzīju:

Mazā, sirmā kumeliņā
Jāj pa ceļu pasaciņa.

Sidraboti pakaviņi,
Zili puķu iemauktiņi;

Pavadā kā pērles sienas
Senās, mīlās bērnu dienas.

Jāj un jā un neapstājas,
Zemes virsū nav tai mājas.

Circeniša ziemas svētki

Dzied circenītis
Aizkrāsne,
Nāc, puisīt, mātei
Azotē.
Ak, neprasi! Nav
Maizītes,
Skat, skat, tur laukā
Zvaigznītes!
Lai citiem riekstiņš,
Pīrādziņš,
Mums, lūk, tur logā
Mēnestiņš!
Tāds, mīļš, balts, apaļš
Mēnestiņš,
Tik spoži citiem
Nespīd viņš.
Beidz raudāt, dēliņ,
Rimsti nu,
Es tad ko jauku
Stāstīšu:
Mēs runci ratos
Iejūgsim,
Uz mēnestiņu
Nobrauksim.
Tur būs tev spožas
Spēlītes,
Būs runcim zelta
Pelītes.
Tev iedos sidrab'
Šaut'nīti,
Un vēl ar zelta
Gailīti.
Pie sāniem būs tev
Zobentiņš
Un rokā sarkans

Karodziņš.
Miedz, puisīt, aizmiedz
Azotē,
Kā circenītis
Aizkrāsnē.

Vītols mežā

Viens vītoliņš mežā uzauga,
Viens pats — iekš biezoknēja,
Nekad par upes šalkšanu,
Nekad par pērļu meldiņu,
Ne plūdumu
Viņš dzirdēt nedzirdēja.

Varbūt, tik mitrais dienvidvējš
Tam kaut ko pačukstēja,
Un tik kāds paslapjš putnelis,
Kas strautam pāri peldējis,
Uz zara uztupis,
Tur spārnus izkaltēja.

Bet vītolu pašā zaļumā
Kā pelēki tīkli diedza,
Un sīciņsīkām svilpītēm
It kā caur sažņaugtām rīklītēm
Viņš klusītēm
Pa pazarēm vaidot spiedza.

Tu, vītoliņ, sausumā uzaudzis,
Tev jāpaliek, kur reiz stāvi,
Tev savu dzīvi nebij gūt,
To meldiju, ko zari jūt,
Varbūt, reiz varbūt
Tu dzirdēsi tik ar nāvi.

Augstākā laime

Vai atmini vēl viņus laikus,
Kad tev viens vienīgs plaukstošs zars,
Kas pārkārās pār augsto žogu,
Jau bija vesels pavasars?

Kad sēdēji zem vītoliņiem,
Un kad tev klusu piegāja

Un mīļi galvu noglaudīja
Vēl pati tava bērniņa?

Tā stabulītes tevīm grieza
Un saldas dziesmas mācīja,
Iz sīkiem oļu akmentiņiem
Tā tevīm pilis uzcēla.

Tu vieglā papīrīšu kuģī
Pār okeānu pārbrauci
Un, sēzdams koka kumeliņā,
Ap visu zemi apjāji.

Ar milzeņiem uz kaŗu gāji,
Pie sāniem skalu zobentiņš,
Un augsti gaisos lidinājies
Kā pelēks lauka vanadziņš.

Plāns svārciņš bija tava rota,
Ciets bada kumoss tev bij salds,
Un kaktā neglīts koka soliņš
Tev bija greznis dzīru galds.

Tu bagāts biji nabadzībā
Un pilnīgs juties trūkumā,
Tev maldi dzīves plaismu sedza,
Un tā bij laime augstākā.

Neizteikts

Es nezinu, vai tā cerība,
Vai saldi sāpīga atmiņa?

To nevar tvert, to nevar gūt,
Kā skaņu, kā krāsu, kā smaržu to jūt —

Tā plūst kā vilnīts, vēja dzīts,
Kā mēness vizma tā ezerā trīc.

Tik tas viņu jaundienu spožumā redz,
Kam vakara krēsla jau dzīvi sedz —

Tam viņa iz tālienes ieskanas
Kā ceļniekam zvans iz tēvijas.

Iet sapnis pēc sapņa caur dvēseli
Kā baltās drēbēs bērniņi.

Svētsvinīgā gājienā kustas bars:
Ikkatram rokā zaļš palmu zars.

Kam tvīkstošo pieri viņi skaņ,
Pēc ilgiem laikiem nu — raudāt var...

Vai sapņa vārdu lai atminu?
Nē — vārdā saukts — tas izgaistu.

Dzimtene

Kā savu dzimteni lai tēloju?
Tai augstu kalnu nav, ne strāvu platu,
Kas citas zemes sidrabjostās jož,
Ne lielisku un krāšņu dabas skatu.
Tai rožu maz, tik nāstras asi kož ...
Un tomēr — svešumā, aiz krastiem tāliem,
Kur dienas it kā raudot aust un riet,
Caur smagiem, pelēktumšiem miglas vāliem
Tā man kā gaiša laimes sala šķiet.
Es garā redzu viņu mirdzošu,
Kā apvītu ar staru vainagu.

Sirds man tik pilna žēlām atmiņām:
Tur, dzimtenē silst siltāk saules stari,
Un maigāk lietutiņš tur zemē līst,
Tur pavasarī dūcot bišu bari
Pa baltiem ķiršu ziediem apkārt klīst.
Es atminu vēl mežā šauro taku
Un mīļo vietīņu zem ābeles,
Es redzu zaļo mauru sētai blaku,
Kur izkravāju bērnu spēlītes.
Pat tumšā naktī turp ja noietu,
Es katru akmentiņu atrastu.

To brīdi, dzimtene, vēl atminu,
Kad tavas durvis manim cieti vērās.
Man, izstumtai, bij svešu sliexsni mīt;
Es mieru meklēju tad citās sfērās,
Un smagās brūces sāka lēni dzīt —
Es atmodos un jutu jaunu dziņu,
Un garā tevi pāraugu es sen
Kā meita pāraug sirmo māmuliņu,

Bet sirds pie tevis mani dzītin dzen,
Es tev pie kājām raudot noslīgstu:
„Ak, kaut tu mani vēlreiz uzņemtu!”

Mūžam sveša

Kad mani līdzī rauj ar stipru roku,
Kur staru tālē redzi nākotni,
Vai nemani, ka atpakaļ es plokū?

Es laistos līdzī — spārni vaļā veņas,
Bet pusnakts rasa viņiem virsū guļ,
Tie, piemirkuši, smagi lejup sveņas. —

Es bīstos patiesības, alkstu malda,
Un tā tev esmu mūžam svešniece —
Cits slepens likums manu būti valda:

Man mājas tur, kur melna nakts bez gaismas,
Tik blāzma plātās slimi sarkana,
Un viss kā apņemts neizteiktas baismas —

No klints uz klinti melna straume gāžas,
Iz spraugām pāsi tvaiku vāli lien,
Un smagi lauzīdamies vētras brāžas.

Man mīglā parādības gaŗām traucas,
Es karstos drudža sapņos klausījos,
Kā saraustītas skaņas korī jauucas ...

Tavs asais gaismas rīts man dara mokas!
Vēl tālas meldijas man ausīs skan,
Un pāsie tvaiki vēl ap mani lokās.

Aina

Man sapņi ainu šurpu nes
Iz tālas, jaukas pagātnes,
Un modina bezgala sirdssāpes —
.....

Nakts. Mazā istabiņā visi dus;
Visapkārt kluss.
Caur logu mēness spožā gaisma līst
Un apspīd mājas visu greznumu:

Pie drūmām sienām pāris svētbilžu.
Guļ zemē klaidā bērnu rotiņas.
Un mēness stari trīsot tālāk klīst
Pār spilvenu uz mazās gultiņas,
Kur smalka, bāla bērna sejiņa
Dus staru apskaidrota, mierīga.

No tālienes kā drūmi biedēkļi
Māj as'ru naktis, krusta dienas,
Un važas, kas ap dzīvi sienas
Un grauž un grauž, līdz pagursti.
Viss tas, kas moca, biedē tūkstoškārt,
Neviena mata bērnam nedrīkst skārt,
Jo viņu sarga, spārnus izplētis,
Liels, cēls un balts tā sarga eņģelis.

.....

Ak, tā es ticēju! — Bet gāja laiks,
Un mani tvēra tumšais zemes baigs,
Es dzīves važas velkot saļimu
Bet tu, mans cēlais sargs,
Kur biji tu?

.....

Es neapsūdzu vairs, nedz izmistu,
Es guvu dziļo dvēs'les mierību,
Kas pati sevī atrod atbalstu.

Tik kad man sapņi ainu nes
Iz tālas, jaukas pagātnes,
Es jūtu bezgala sirdssāpes.

Skaistākā princese

Vai zināt, kur skaistākā princese,
Kam vismazākās kājiņas pasaulē?

Ne asnu galiņi neliecas,
Kur staigā šīs mazās kājiņas.

Un puķes sārtāk un sārtāk zied,
Kad viņa smaidot tām gaŗām iet.

Kad princese brīnišķi dziedāt sāk,
Tad putniņi klausīties kopā nāk,

Un sapņainās ilgās iedrebas
Uz koku zariem lapiņas.

Pa strautu tad viļņi straujāk plūst,
Un rasa par siltām asarām kļūst.

Par mājokli princesei namiņš glīts,
Tam mēness virsū kā skurstenīts.

Un saule visapkārt namiņam iet,
Un gaisma tur mūžam nenoriet.

Vēl princesei sidraba ratiņi,
Viņos siseņu zirdziņi iejūgti.

Pa zāli skrejot ratiņi žvirkst,
Un zirdziņiem zvaigznīšu pakavas dzirkst.

Bet saules namiņā pirmoreiz tumst,
Un pirmoreiz princese žēlabās skumst —

Tā sidraba ratiņos iesēžas,
Tai svešā pasaulē jādodas.

Un saule un puķes jāaizmirst;
Nu ziediņi vīst, nu lapiņas birst.

Zaļš tītenīts ceļā aizstiepies
Lūdz: „Princesīt, paliec, nesteidzies!

Pret pirmo akmeni zirdziņi klups,
Tavi sidraba ratiņi drupās drups — ”

Raibs tauriņš skrej gaŗām un biedina:
„Kam aizej no saules namiņa!

Tev ērkšķi sīk-mazās kājiņas dzels,
Un sāpes tavu sirsniņu šķels — ”

Un tālāk mazs putniņš pazarē dzied:
„Ak, visam daiļam būs bojā iet!”

Tik sen

Tas bij tik sen!
Tad putniņiem vēl spārni sala,
Vēl nebij nācis cīrulīts,
Tik pirmais bij uz zara gala
Mazs, pelēks zīda pūpolīts,
Un vērās tur, kur debess mala,
Tāds sasapņojies — auseklīts.
Aiz tālēm slēpās ilgu sala,
Ap viņu plūda miglots rīts.
Tad cerībām vēl nebij gala,
Pussapņots — viss bij piepildīts —

Vējš nobirušas lapas pretī dzen —
Tas bij tik sen!

Aizmirstās skaņas

Skani, zvaniņ,
Atskani:
Lēni, liegi,
Mīlīgi.
Zvani viņu meldiju,
Kuŗu sen jau
Zaudēju:

Iet sapņos diena, iet bez miega nakts,
Skan birzē lakstīgalas treļu takts;
Ar ziediem segta sapņu pasaule,
Pus pamodusies jaunā dvēsele —
Liels, bāls un sirgstošs staigā mēnesis,
Un gaida vārtus veŗam debesis.
Ap stabiem vīna stīgas augšup lokās,
Un ilgas gaidīdamas izstiepj rokas —

Skani, zvaniņ,
Atskani:
Smagi, žēli,
Sāpīgi —
Aproc seno meldiju,
Kuŗu atkal dzirdēju — —

Rudens aina

Pa dzestru rudeni no agra rīta
Skrien iznīcība, plaši spārnus plešot,
No melnu kraukļu bara pavadīta.

Tā laižas, puvumu no mutes dvešot,
Un visu aizskaņ viņas saltās rokas,
No pasaul's nostu zaļo dzīvi dzešot. —

Un it kā sajuzdamas nāves mokas,
Tur retas smilgas šurpu, turpu svaidās,
Un slaidie koki līdz pat zemei lokās;

Pat mazie, sīkie krūmi nāves baidās,
Un slēpjas, cits aiz cita aiztupuši,
Tiem lapas trīs no nezināmas gaidas —

Un pumpuri, kas nav vēl ziedējuši,
Gauž vājā savas gaudas žēli, gaļi;
Raud ziedi, kas par ātru nobiruši.

Tik aizvēnī, kur reti zaļi zari,
Tur it kā zelta mati nokarājas
Vēl žēli, vēli rudens saules stari.

Bet jau aiz purviem biezi tvaiki krājas,
Tie līķu šķidrautā tērpj zemes māti;
Rimst avotiņš kā sirds, kas pukstēt stājas.

Jau visi dzīves pulsi stindzināti,
Un tumši mākoņi, no vētras dzīti,
Nāk pasludināt nāves majestāti —

* *
*

Bet pašai iznīcībai rādīt spīti
Kam dūšas būtu gan? — Lai plosās auka,
Lai visi dzīves ziedi zemē mīti!

Kas viens pats stāvētu uz kaila lauka
Un kas, ne krusas bīdamies, ne vēja,
Sev smeltu dzīvību no nāves trauka?

Kam būtu krūtīs tītāniska spēja,
Ka tas pret kailās dzīves saules rietu
Kā pēcnācējs no lepnā Promēteja
Pats savā nemirstībā tērpies ietu?

Koka spēks

Ņem nocērt man, cik gribi, zaru,
Es vienmēr no jauna ataugt varu.

Lai mani loka negaiss ar vēju,
Es taisnis atkal atliekties spēju.

Met virsū man ledainu krusu,
Es savā šalkā tik elsošu klusu.

Lej man uz galvas vasaras versmi,
Es pats savā ēnā radīšu tversmi.

Lai nokrīt man rudenī pēdējā lapa,
Es atjaunots atkal celšos no kapa.

Ņem cirvi, pie pašas saknes man liec,
Ņem mani līdz zemei nostu triec —

Es nāvē vēl neesmu pazudis,
Aug klusi mazs zariņš — mans pēctecis.

Jaukākais sapnis

Tāltālu aiz laika, aiz telpas,
Kur bezgala jūru tik redz,
Es sēžu uz krasta, un migla
Mani dziļi ietin un sedz.

Zils ilgu vainags man galvā
Un sapņu roze pie sirds,
Man zemu, zemu virs galvas,
Viena vientuļa zvaigzne mirdz —

Es sēžu un sapņoju sapni,
Sapni visjaukāko,
Un kaijas spīdošiem spārniem
Mani lēni aplido.

Es liecos un smeļu putas,
Un putas caur pirkstiem līst,
Es redzu: mans jaukākais sapnis
Ar putām līdzī šķīst. — —

Rīst ilgu vainags no galvas,
Vist sapņu roze pie sirds — —
Tik augsti man virs galvas
Mana vientuļā zvaigzne mirdz.

Bakchanālija

Vij rozes ap galvu,
Lai valda prieks!
Viss iznīkst, viss zūd
Viss dzīvē ir nieks.

Lai mūzika skan,
Un dimd un rūc,
Un kokles lai saldi
Kā dūjas dūc.

Skrien lapas vējā
Veldamies,
Mēs dejas viesuļos
Griežamies.

Ņem kausu! ņem, sarkano
Sulu sūc!
Kā asins šaltis
No caurdurtas krūts —

Un baudu virpulis
Putojošs, balts,
Kā strūklū aka
Lai gaisā šalc!

Tik baudi šodien,
Lai arī rīt
Kā pelnu guba
Viss kopā krīt.

Viss iznīkst, viss zūd,
Viss dzīvē ir nieks —
Lai deg, lai kvēlo
Tik dzirkstošais prieks!

Vij rozes ap galvu
Un aizmirsti,
Vai esi, vai būsi,
Vai dzīvoji.
Tik smeji un smeji,

Un aiznesties ļauj,
Kur straume tevi
Uz atvaru rauj — — — —

Daile

— — — — Lūk, viņa tā!
Pusguloša un puspeldoša

Starp kokiem pakārtā saulstaru tīklā;
Tik daiļu to nemin ne sapnī, ne mīklā!

Sārt-lūpās tā tura lapiņu,
No dzīvības koka norautu.

Ap mirdzošo miesu rītublāzmas audums
Tai glaužas, kā mīlas mīļākais glaudums.

Un mitras miglas pelēks zīds
Tai ir ap lokano augumu tīts.

Ar pilno balto elkoni
Tā atbalstās uz zvaigznīti.

Ap vidu josta zaļzeltaina,
Kleopatras čūska tai apjozta.

Un sarkana puķe kaislība
Tai klēpī smaržo noplūkta.

Tā runā viņu valodā,
Dzied dziesmas upju meldijā.

Tās glāsti ap sirdi apvijas
Kā smalkas sidraba stīdziņas. —

Kad viegli smaidi ap lūpām tai slīd,
Trīs gaismas no baltās pieres spīd.

Tik pārkon-pelēkas acis pauž,
Ka dvēseles dziļumos vētra snauž.

Pie kājām tai mazas meitiņas
Sēd — bērņības šūpuļa dziesmiņas —

Bet zemes meitas tai apkārt iet.
Un aizmirstības dziesmas dzied — —

Ceļā

Beigta ir deļa — dziest lāpu gaisma,
Un ārā māj pretī tumsa un baisma —
Man ceļš zem kājām —

Noņemu sev plīvuru sārtu,
Noraisu mirdzošu pārļu kārtu:
Jaunības sapņus — —

Zemes māju durvis tad vaļā veļu,
Un lēni soli pār sliekšni spēļu,
Nozūdot tumsā — —

Mana sirds

Tie viņu slāpēja,
Apspieda, nomāca
Lēni lēnītēm — —

Nu tā dzisusi,
Pelnos aprakta
Auksta ogle — mana sirds.

Nebūtībā

Ak, novelt zemes grūtības! —
Bez atmiņas, bez būtības,
It visu aizmirst, visu deldēt!

Un liega, viegla, smaidoša,
Kā balta sniega pārslīņa
Nirvānas sidrabviļņos peldēt!

Zemes māte

Zemes mātes
Tumšās acis:
Viena aizmigta,
Otra nomodā —

Zemes mātes
Mitrās rokas:

Viena melna,
Otra balta;
Baltā silta,
Melnā salta.

Viena tur — dzīvību.
Otra tur — nīcību.

Ko viena lem',
To otra ņem!

Kas dzīvo — tam jāmirst,
Kas mirst — tam dzīvot,
Tik nāve vien spēj
Uz dzīvību brīvot.

Kāzu nakts

Nakts tumsā balti mirdz kāzu nams,
Iz logiem uguni starodams;
Bet klusums tukšajās telpās valda,
Neviena viesā pie apklātā galda.
Tie mielojās, trokšņoja, gaidīja,
Bet brūte un brūtgāns nenāca ...
Jau sveces dziest — te ap pusnakti vēli
Uz sliekšņa parādās divi tēli...

— — — — —

V i ņ š :

„Tu, mana sirdspuķe, kam tu tik bāla?
Tik dzestra, tik svešāda?
Tava balss man liekas tik neskaidra, tāla,
Bez skaņas, bez metalla —
Kur tava dvēsele palika?”

V i ņ a :

„Es tevi meklēju, meklēju —
Es tvēru — bet vienmēr tas nebiji tu;
Un vēl tu tik tālu — — ”

V i ņ š :

„Pie krūtīm man nāc!”

V i ņ a :

„Cik te viss kluss! ... Mani bailes māc.
Vai redzi, kur uzkāpj zilgani tvaiki:
Sen senie laiki — — ”

„Ak, novērsies, nelūkojies turp!”

V i ņ š :

„Tie nāk — tie kustas — tie virzās šurp,
Bez veida plūstoši ēnu tēli:
Jūtas, kas apraktas,
Atmiņas! Atmiņas!
Man ir tik žēli, tik bezgala žēli...”

V i ņ a :

„Nāks mūsu laime, kaut arī vēli!”

V i ņ š :

„Jau kāzu viesi sen aizgāja ...”

V i ņ a :

„Mūs nakts un tumsa salaulās,
Un vientulība mums galdu klās,
Tā jaunas dzīvības malku mums sniegs:
Būs putoša līksmība, kūsājošs prieks.”

V i ņ š :

„Gar sienām, lūk, steidzīgi zirneklis auž —
Nāk nāve un visam mērķi sprauž.”

V i ņ a :

„Mēs dzīvosim vēl, mēs dzīvosim,
Mēs baudīsim, līksmosim, trakosim!
Uz deju! — Kur mūzikanti? — He!
Ko viss tik kluss, tik šausmīgi kluss?
Lūk, kaktā nosviesta vijole,
Uz krūtīm tai skaņas mirušas dus —
Un citi ar sarautām stīgām rīki
Uz grīdas guļ dīki.
Vēl nedejots valsis ... He, kas tur klab?
Kā skeleta kauli tur čīkst un grab?”

V i ņ š :

„Vai nedzirdi valša garu
Griežamies spoku dejā ar sparū?
Arvien pēc takts!
Arvien pēc takts!”

V i ņ a :

„Nāc, mīļā, dejosim līdzī deju!
Sniedz roku... Hū! Cik tā ledaini salta!

V i ņ š :

Nāc, sildošu vīnu lai glāzē tev leju,
Pirms baudīsim kāzu mielastu,
Cel kausu ar puķēm apvītu!”

V i ņ a :

„Uz kāzu galda, apklāta, balta
Guļ melni-sarkanas neļķes
Kā asins peļķes!
Un citas puķes sen vītušas jau!
Mums puķu nav — — ”

V i ņ š :

„Pie vienas rozēs mans skats vēl siets,
Tā mirdz kā dziestošais saules riets.”

V i ņ a :

„Reiz bija saule — — bet tagad ir nakts!
Klau! ātrāk un ātrāk klab šausmīgā takts.”

V i ņ š :

„Tavu lūpu ziedu man skūpstam sniedz!”

V i ņ a :

„Mana dvēse kā kapā aizbērtā kliez.”

V i ņ š :

„Es nāku, es tevi satveru.”

V i ņ a :

„Es nevaru — nevaru — — nevaru!”

V i ņ š :

„Manu drebošo balsi vai nedzirdi?
Vienu vienīgu vārdu tik atbildi.”

V i ņ a :

„Manī kas aizgāja bojā,
Un kaislie vārdi sakvēloja ...
Man pelni uz lūpām — —”

V i ņ š :

„Es skūpstīšu,
No jauna es uguni iedegšu.”

V i ņ a :

„Man pelni uz lūpām,
Pelnos mana sirds — —”

„Es dzīvību tev atdošu,
Zem kājām tev rozes kaisīšu!”

V i ņ š :

„Man pelni uz lūpām,
Pelnos mana sirds,
Starp rozēm
Pagātnes ģindenis nirdz —
—————”

V i ņ a :

Aizgāja

Tā aizgāja — —
Neviens to turēt nespēja.
Kā putniņš kokā,
Atskrēja, aizskrēja —
Kā ziediņš siltā rokā
Novīta —

Neviens to turēt nespēja — —
Tā kapiņā apgulās,
Ar velēnu sedziņu apsedzās ...
Pār kapu sarkana saule riet,
Bet acis tai ciet —
Un sauli tā mīlēja!
Bet aizgāja —

Kā putniņš kokā,
Atskrēja, aizskrēja!
Kā ziediņš siltā rokā
Novīta — —

Ofelija

Aiz manis dzīve palika uz krasta ...
Mani viļņi nes
Un cilā un plūdina,
Es esmu viņiem viegla nasta:
Mans ķermenis bez smaguma.
Zil-zaļas putas saulē mirdz,
Bez sakņu ūdens zāle apkārt lokās ...
Bez asins mana sirds —
Iz krūtīm visas sāpes izsmeltas —
Manas caurspīdīgās, bālās rokas

Uz ūdensrozēm viegli atbalstās ...
Mana sakne atgriezta:
Aiz manis viss palika —
Par putām vieglāka esmu es,
Mani viļņi nes —
Un acis bez nojautas, atplestas platas,
Pret sauli vērsušās skatās un skatās —
Un viļņi vaļējos matos vanda
Un tālu pār ūdens virsu planda.
Vēl matos karājas
Puķes pusvītušas:
Balt-āboliņš, meža tulpītes
Un dzeguzītes un kreimenes.
Es viņas plūcu priekš vainaga,
Bet vainags izira — —
Te arī vijolītes vēl! ...
Man bij kaut kā žēl,
Kaut ko dārgu, man šķiet, es zaudēju,
Bet es to vairs nezinu,
Viss dzisis iz atmiņas —
Un saule nāk — tās siltie stari
Kā izbijušies man sirdi tausta,
Un pārkārušies vītolzari
No krasta man' aiz drēbēm rausta:
„Vēl dzīvot!” — Kādēļ lai dzīvoju?
„Vēl cerēt!” — Ko lai cerētu!
Tik tālu viss palika,
Mana sakne atgriezta — —
Tik stingās acis, atplestas platas,
Arvienu vēl saulē skatās un skatās — —
— — — — —
Bez domu, bez jūtu, bez dvēseles,
Mani viļņi nes — — — — —
— — — — —

Es gulēšu zārkā

Es gulēšu zārkā mūžīgo dusu,
Manu acu karstais mirdzums būs dzisis,
Mans dvēseles stīgojums trūcis un risis ...
Manis nebūs vairs. —
Visapkārt valdīs bezgala klusu
Kāds neizprotams, slēpumains baigs — —
Starp sarkaniem ziediem mans baltsārtais vaigs
Kā salušu asiņu paltē snaudīs, —
Un stingušās, klusās lūpas paudīs

Mana mūža noslēpumainās sāpes ...
Manas dvēseles neremdētās slāpes
Un, krūtīs žņaudzot un smacējot elpu,
Visapkārt viņnos un vīsies pa telpu
Salds reibums, trūdu smaka un liesmas,
Bez vārdu, saplēstām skaņām dziesmas —
Un zārkam visapkārt sveces staros
Arvienu vājāk — ar dziestošu gaismu —
Un saldāk un reibīgāk smarža garos
Un vairos ilgas un spiedošo baismu ...

Un tad — — tu nāksi... lai kur tu būtu,
Tu nāksi, dzīts neizprotamu jūtu:
Manis nebūs vairs — —
Tad lēni, lēni pār mani tu lieksies,
Un tavas lūpas pēc manām tieksies ...
Un vārdi, kuņus tu neizteici,
Un sapņi, un ilgas, ko krūtīs veici,
Kā karsta straume uz āru vīrs ...
Tai brīdī sirds tava līdzī man mīrs,
Bet es, es tevis vairs nedzirdēšu —
Manis nebūs vairs ...
Tik trīsas pārskries — —
Mana miesa irs,
Un ap tevi viņas atomi bīrs.
Tie tavās drēbēs un miesā sūksies.
Lai iesi kur iedams, tie tevi segs,
Mana dvēsele tavās krūtīs degs ...
Manis ... nebūs ... vairs ...

Dziesma par vientulību

Ak vientulība, tur augstumā,
Kas mājo neaizsniedzama
Tur kristalla zālē
Un ledainā tālē
Kā balta roze kapsētā.

Jau veselus gadu simteņus
Šī baltā Ērkšķrozīte dus.
Un viņas sargus
Draudoši bargus
Visapkārt redz melnus atvarus.

Un, akmensspārnus izplētis,
Tur pūķis, klinšu milzenis,

Pār viņu liecas;
Kas skārt to tiecas,
Viņš katreiz zemē notriecis.

Tik laikiem ērglis skrej lūkoties,
Vai gulētāja nav modusies,
Bet krūtī tik baltā
Un nāvēsaltā
Vēl mīlas uguns nav iededzies.

Vēl mīlas uguns nav iededzies,
Vēl izredzētais nav ieradies,
Kas cēls un īsts
Un dvēselē šķīsts
No sāpju dziļumiem pacēlies.

Tas burvības vārdu atminēt jēgs
Un zemes melus un tukšumu bēgs.
Tas, kapā grimis
Un atkal dzimis,
Ar viņu mūžīgu derību slēgs.

Zilā puķe

Ziedoņa ūdeņu
Putošie viņi
Krituši, sīkuši —
Netver vairs spogulī
Zeltainos mākoņus,
Krustmalas puķes,
Samtaino zāli,
Reti kad ūdentīņš
Laiski vēl lokās;
Visur pelēka,
Duļķaina sēkle ...

.....
Tikai virs smacīgā,
Dubļainā dumbrāja
Zied ar drebošām,
Leknām lapiņām
Viena vienīga
Zilā puķe:
Mans pēdējais sapnis — —
— — — — —

Ilgas

Un atkal mana dzīvība
Mīt tumsā, miglā ietīta
Kā naktī meža purvājā!

Un purvam pāri spīgaina,
Kā fosforblāzma bālgana
Dreb ilgošanās degoša:
Pēc tevis, tevis vienīgā!

Pielikums

Memorandums

Cik tas vēl sen, vai atminat?
Dažs labs tad ņēmās laiku apvainot:
Tas lielus ideālus nedodot
Laiks, tas jums vainīgs bija,
Tik jūs vien nē,
Laiks bij jums tukšs un šaurs,
Neviens tik nemanīja,
Ka lielāks tukšums pašam dvēselē,
Bet atminat,
Kā laiku tiesājāt!

Cik tas vēl sen, vai atminat,
Kā laiku lietojāt?
Kam tas tik viena skurba bij un bauda,
Kam augstais ideāls tik nauda, nauda!
Kam šķīta nolemts valkāt dzīves kroni! ...
Un tad ... aiz tiem — tie tumšie miljoni,
Kam visas raizes
Tik kumoss maizes,
Spied, sit tos, pazemo, tiem vaigā splauj
Tik paēst vien, tik elpot viņiem ļauj;
Cik tas vēl sen, vai atminat?

Laiks piepildījies nu, vai nemanāt?
Vai viņa smagos soļus nedzirdat?
Viņš augšup nāk iz zemes pagrabiem,
Iz tūkstoš asu dziļumiem,
Viņš nāk caur lūžņām, gruvekļiem
Pa glumiem, aplīpušiem kāpieniem,
Kas tumši, šauri augšup lokās — —

Viņš nāk kā dēls
No zemo, nospiesto, beztiesībnieku zints;
Vēl važas gabals nokaņas pie rokas ...
Bet spēcīgs, cēls,
Kā Promētejs viņš norāvēs no klints,
No apakšzemes klints —
Tam krūtīs sirds, ak, tik ne ērgļu ēsta.
Tā biklu kovārņu un kraukļu plēsta,
Bet dzīves spējā griba neizdzēsta! —
Kā dzelzu stieņi stiprie locekļi,
Un dzīslās vijas it kā skrituļi,
Bet viss viņš sviedriem klāts un putekļiem,
Un drēbes viņam pilnas pagrabsmakas,
Viņš sūtīts nāk no visiem vārgdieņiem

Un spaiņus stiepj no viņu as'ru akas:
Viņš nes uz augšu visu rūgtumu,
Tur lejā gadu gadiem sakrātu,
Viņš nāk ar visu ciesto pārestību,
Ar visu zemē mīto pacietību,
Viņš nāk ar iedegušos pretestību,
Viņš nāk — un jūsu vidū nostājas,
Viņš katra sirdī dziļāk ieskatās — —
Vai viņa skatu panest iespējat?

Vai nedrebat?
Ka laikam jānāk, to jūs zinājāt,
Bet vai jūs godam viņu saņemsat?
Vai durvju priekšā asinsrozes sējāt,
Jeb vai tik ērkšķus vien tur uzaudzējāt?
Ko darīsīt?
Kā to, ko nokavējāt, izpirksit?
Vai liksit klātu visu savu spēku,
Lai celtu tālāk nākamības ēku,
Kas it kā faraona piramida,
Ko augu augumi jau ceļot svīda?
Tā paceļas ar saviem ideāliem
Kā torņiem, tikko saredzamiem, tāliem.
Un saule sarkana tiem virsū mirdz
Kā as'nīm apskrējusi varoņsirds.
Tur vizma izlejas tik žilbinoša,
Kā visa gaisma kopā saplūstoša
Iz acīm, kuņas cīņā cieti vērās —

Vai tā tik dzeja vien, kas sapņu sfērās,
Un lielā pasaul's sājpu fantazija?
Ak nē! Kas neredz vairs, tie viņu ieraudzīja —
Jūs esat aizgājēju pēcnieki;
Nu laiks jūs sauc un laika upuři.
Lai tie, kas dus, vairs neļauj dusēt jums:
No stingās rokas sniegts jums mantojums:
Jums nākotni veikt!
Jums darbu beigt!
Steigt! Steigt!

Mīlas ziedonis

Treju sauļu sildīts,
Treju vēju vīts,
Sīks sniedziņš — tu,
Pār lauku dzīts.

Kur pāri ej, kur pāri ej,
Tev bezdelīgas pakaļ skrej;
Sirds kūst un lūst, un raud, un smeļ,
Kur pāri ej, kur pāri ej —

Atmodusies saule

Nu, mīļā siltā saulīt', gozīt',
Tu, atmodusies Ērkšķurozīt',
Sāc atkal zelta galviņu grozīt,
Un skraidī ar žirgtiem mirklīšiem
No dienvidiem uz ziemeļiem.

Tu paltis un palus jau izsautēji,
Un pati ko paveikt vēl nespēji,
To izdara tavi sulaiņi, vēji;
Tie nepacietīgi pumpurus tausta
Un lapu segu tiem nostu rausta.

Tie brāžot un gāžot visu plosa
Un vecos zarus jau projām posa,
Lai pūpoliem augtu dzeltena kosa.
Tā esi tu, visa vērpēja, tērpēja,
Bet reizē ar' dzirkstošām dzirklēm cērpēja:

Pār visu pāri iet tava gaita
Un dīdzina dzīvības dīgļus bez skaita
Pat tur, kur kritusi pērnā maita.
Un blakām, kur ozols guļ nogāzts pusguļu,
Jauns bērzs kā bakchānts lej saldu sulu.

No dzīvības spēka visi top dzīti!
Bet pašam dzīvības spēkam par spīti
Ap augiem ar žņaugiem stīdz parazitī —
Un dzeloši dzelkņi un plēsīgi dadži
Draud kukainīšiem kā kartavu vadži.

Ikreizī plūdumam seko bēgums —
Bet kāds gan šis riņķī griešanās jēgums?

Un kāds no visa tā iznāk slēgums?
Priekš kāda mērķa šis lielais steigums,
Kad beigums ir sākums un sākums ir beigums?

Bet zinošā pašā kā izsmiekls dziņā
Mīt maza, mazītiņa cerībiņa,
Un pat vistukšākā sirdī viņa
Kā bite pūstošā vītola
Vēl zelta kronīti darina.

Ziedoņa cīņa

Man sveša šī jūta!
Nez' kur tāda gūta:
Ko sirdī tā atkūsis, saviļņots viss?
Varbūt, ka cīrulis, trakulis,
Būs pārāk skaļi dziedājis —
Tepat jau kaila koka pašā galā
Viņš plivinājas vēl kā liesma skalā.

Tu, svētā jūta,
Vai tevi sūta
Tas pats, kas ziedonim atdara sprostu?
Kas nespēka dusai velk segu nostu?
Kas saules meitai jož jaunu jostu?
Tā roka, kuŗa pabeŗ riekšaviņas —
Šur tur gar strautu puķu zilactiņas?

Ak, gūta, ne gūta,
Vēl tāla šī jūta;
Pret ziemeļi cīņā vēl ziedon's pūlas!...
Bet asni dīgst ārā no pērnās kūlas —
Caur koku mizu pil sveķu čūlas,
Sirds pilna dzelošām un jaunām dziņām
Kā egle smalkām, zaļām adatiņām —

Ak, jūta, jūta!
Cik smaga un grūta —
Dzied strazdiņš un pēkšņi apraujas ...
Par velti — par vēlu — nav vairs nekas!
Bet asaras lejas — — asaras,
Kas neietilpst vairs krūšu šaurā tversmē,
Bet laužas ārā virpuļainā versmē.

Ak, saldā jūta —
Vējš silti pūta...

Starp bēdu asarām viena no prieka
Jaucas pa pulku gluži lieka,
Nav taču ko cerēt vairs nenieka!
Kas man vairs jāuzmin, kas jāatceras!
Ko aizrūsušas durvis čīkstot veņas! —

Šīs visas jūtas,
Gan liegas, gan grūtas,
Kā vijolītes vēl neuzietas
Zied pūlītī zilas no vienas vietas,
Un zālē dziļi slēpušās šķietas;
Bet saldā smarža top par nodevēju...
Ak, dzīvot! ziedēt — — — vai es to vēl spēju?

Tai laikā

Kad ārā iz zemes lien asniņi
Kā bāli mironpīrkstiņi
Un stiepjās cits citam līdz plecam,
Lai pāraugtu kaut kam sāpīgām, vecām;
Un līdzās rožaini pelēkas
Dīgst vijolīšu kājiņas;
Kad ziedon's, lapu vīzītēm čabot,
Nāk rudens pārestību labot,
Tai laikā,
Kad izžuvušas visdziļākās lejas
Un atkal redz pasaciņu ejas,
Tai laikā
Nāk smagiem soļiem līdz atmiņas,
Pār augstiem kalniem kāpušas,
Caur dziļiem ūdeņiem bridušas,
Nāk atmiņas:

Reiz rudens feja dejoja,
Kas meža biezoknī mita,
Putekļu plīvuros,
Dzelteni sarkanos uzvalkos,
Staros un atstaros,
Virpuļu virpuļos,
Ka lapas zemē krita,
Un pīlādzei sarkanas asaras rita ...
Tad pēkšņi no vētras tā aiznesta tapa,
Neviens nav redzējis viņas kapa —

Kāds gājējs ziedonī izgājjis,
Rau', mazu kurpīti atradis,

Kas rudens fejai nokritusi,
Pavisam jau satrunusi,
Mazs galiņš tik vēl zeltaini mirdz,
To gājējs cieši spiež pie sirds
Un raud zem sevis klusi.

Ziedoņa gaita

Heija! Hei!
Pa laukiem steidz ziedonis
Joņodams, cepuri atmetis,
Vētrā tam plivinās mētelis,
Viss dubļu šlakām viņš apšķīdis.
Heija! Hei!
Mežs to dziļumos izdzirdis:
Dreb zari, un galotnes lokās
Un stiepjās kā lūdzošas rokas,
Bet ziedon's tās smiedams viesuļiem per
Un krusu iz piedurknēm virsū beŗ,
Viņš neprasa, kur pāri ies,
Kas lūzīs, kas uzcelsies.
Heija! Hei!
Zib zelta zobens, krīt ziemas bruņas,
No pretošanās nav vairs ne ruņas!
Skanot no jumtiem krīt ledus tapas,
Kā pasakā kokiem glāžu lapas,
Un priekā gavilē strauts,
Iz ledus važām ārā rauts.
Heija! Uhu!
Skrien cīrulis,
Pa vētru kūleņus mezdams
Un salstošus spārnus plezdams,
Vēl kakliņš tam gluži aizsmacis.
Heija! Uhu!
Un upe, ak, upei pārtraukta dusa,
Kas ilga zem ledus tik klusa,
Tās gaŗā, baltā, mierīgā dusa —
Viens aumaļu rāviens,
Viens ledus grāviens
Un pilnas ar paliem kūso lejas,
Nekur vairs tiltu, ne ceļu, ne ejas
Tik uzvaras dziesma pāri skan:
Heija! Uhu!

* *
*

Ak, pārskries viss, ir upes plūdums,
Pēc pilnības atkal nāks zūdums,
Tā izsīks vasaras karstumā
Un rausies rudens vēsumā,
Un kā sīciņa, mierīga tērcīte viņa,
Vēl pakāpusies uz akmentiņa,
Klausīsies tāluma atbalsā:
Heija! Uhu!

Vientuļa meldija

Sēžos krēsliņā
Visumīkstākā,
Nosēst nevaru —
Kur lai palieku!

Mana gultiņa
Balta paklāta,
Mīksts mans spilveniņš,
Dusas nedod viņš —

Veļos lodziņā,
Redzu: — tālumā,
Viegla vēja dzīts,
Skrien mazs mākonīts.

Tam ir brālīši,
Balti brālīši,
Viņiem svešniece
Skumjā meitene.

Dzīves saskaņu
Mūžam nerodu,
Izskan vientuļa
Mana meldija.

Saturs

	lp.
Ziedoņa rīts	3
Nebēdne meitene	4
Sapņu mežiņā	5
Gaišā zvaigzne	
Ikdienas laime	6
Mūžīgā sievietība	7
Sapnis	
Maldu ceļi	9
Lūcifera pēcnieks	
Ideālā māksla	10
Jūras sēras	11
Bāl-mēnestiņš	
Manas domas	12
Tava mīlestība	13
Ziemeļu nakts	
Ir vērts	15
Trīs mācības	16
Fātums	17
Kur laime mīt?	18
Ciānas bērni	
Lūgšana	19
Bezspēkā	
Atspirdzis	20
Nav dzīve Bēthovena sonāte	
Smagums	21
Ap pusnakti	
Fin de siècle	22
Pakrēsla tumsā	23
Debess atslēdziņa	
Pasaciņa	24
Circeniša ziemas svētki	25
Vītols mežā	26
Augstākā laime	
Neizteikts	27
Dzimtene	28
Mūžam sveša	29
Aina	
Skaistākā princese	30
Tik sen	32
Aizmirstas skaņas	
Rudens aina	33
Koka spēks	34
Jaukākais sapnis	
Bakchanālija	35
Daile	36
Ceļā	37
Mana sirds	
Nebūtībā	
Zemes māte	
Kāzu nakts	38

Aizgāja 41
Ofelija
Es gulēšu zārkā 42
Dziesma par vientulību 43
Zilā puķe 44
Ilgas 45

Pielikums

Memorandums 47
Mīlas ziedonis 49
Atmodusies saule
Ziedoņa cīņa 50
Tai laikā 51
Ziedoņa gaita 52
Vientuļa meldija 53